

Představujeme vítěze soutěže o umělecký návrh slavnostního provedení Ústavy ČR

17.6.2025 - | Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

V soutěži o umělecký návrh slavnostního provedení Ústavy ČR zvítězili Ondřej Báchor, Jan Novák a Matěj Činčera.

Návrh staví na propojení historické tradice, knižního řemesla a současných technologií. Klíčovým materiálem knižního objektu se stal papír. Autoři ho zvolili nejen pro jeho kulturní význam, ale i pro jeho dostupnost, skromnost a otevřený charakter, který odráží demokratické hodnoty. Vnitřní blok je navržen tak, aby bylo snadné jej vyjmout a vyměnit v případě novelizace Ústavy. Barevné akcenty (modrý hlavní text a červené nadpisy) odkazují na českou trikoloru a také nenásilně usnadňují orientaci v dokumentu. Sazba preambule pracuje s výraznějším kontrastem, který podtrhuje její slavnostní význam a ústřední roli v celkové kompozici Ústavy.

„Jsem rád, že soutěž o návrh slavnostního provedení ústavy dopadla úspěšně a porota složená z nezávislých odborníků vybrala ze šesti návrhů jejího vítěze. Jde o velmi zdařilé dílo respektující tradice a nové technologie současnosti. S ohledem na kvalitu všech přijatých návrhů uspořádáme jejich výstavu a vydáme publikaci. Vítězný návrh bude součástí skládání slibu zvolených poslanců a prezidenta republiky. Počítáme s tím, že jej veřejnosti zpřístupníme také v elektronické podobě a současně jej vystavíme v Parlamentáriu. Hodláme se domluvit s tvůrci na vyhotovení ústavy v menším formátu pro veřejné instituce a školy. Náklady na výrobu včetně skicovného pro autory všech návrhů nepřesáhnou 2 miliony Kč,“ zhodnotil soutěž vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny Martin Plíšek.

„Vážíme si příležitosti být součástí soutěže - byla to intenzivní, ale radostná týmová práce. Navrhnout slavnostní provedení Ústavy pro nás znamenalo možnost vyjádřit úctu k České republice a jejím hodnotám. Vytvořit důstojný a srozumitelný objekt, který obstojí při slavnostním aktu i v běžném čtení, pro nás byla výjimečná výzva. Jsme rádi, že porota náš přístup ocenila - a těšíme se na práci na finální podobě Ústavy,“ uvedl za autorský tým Ondřej Báchor.

Předložená díla anonymně hodnotila devítičlenná porota složená z nezávislých odborníků z oblasti grafického designu a užitého a volného umění. Porota hodnotila tři základní aspekty: estetický, funkční a významový. *„Vítězný návrh vychází z unikátní současné technologie, která je schopna vytvořit trojrozměrný plastický objekt architektonické kvality. Matérií je papír, ekologický, udržitelný, finančně nenáročný, demokratický a sympaticky fyzicky lehký materiál,“* vysvětlila předsedkyně odborné poroty Iva Knobloch. Ve významové rovině tvoří desky štít, který nese státní znak. *„Můžeme je symbolicky vnímat jako štít chránící text ústavy, tedy jako štít demokracie. Heraldické symboly českých zemí jsou zjednodušeny, aby plasticky vynikla ikonická údernost českého lva a moravské a slezské orlice,“* doplnila předsedkyně poroty. Porotci se podle Ivy Knobloch shodli na tom, že vítězný návrh reprezentuje demokratické hodnoty 21. století, je civilní i slavnostní zároveň, unikátní a originální svým esteticko-technologickým zpracováním, které je zcela soudobé, aniž popírá předchozí řešení Ústavy.

„Náš návrh vychází z přístupu, který je nám v designu blízký - jednoduchosti, symbolice, práci s materiálem a využití současných technologií. Hledali jsme formu, která je srozumitelná a civilní, ale zároveň nese hloubku a důstojnost. Státní znak jsme přenesli do podoby reliéfu, který tvoří s knihou jeden celek. Odkazujeme na dřívější podoby Ústavy, ale využíváme nová řešení, která umožňují přesnost, vrstvení a soudobý výraz. Jsme rádi, že porota v našem přístupu rozpoznala snahu o

spojení současného výrazu s úctou k tradici. A těšíme se na další práci na finální podobě Ústavy,” uvedl další z autorů Matěj Činčera.

Přímo pro tento projekt autoři vytvořili bezpatkové písmo Democratia a porota ocenila jeho čitelnost, čistotu a důstojnost. Autoři chtějí písmo Democratia poskytnout k volnému použití široké veřejnosti a tím samotnou Ústavu propagovat. Podle poroty je i název písma symbolicky důležitý, protože písmo vytvořené pro Ústavu zároveň poukazuje na fakt, že Ústava je zárukou demokracie. A Jan Novák z autorského týmu doplnil: *„Písmo Democratia vychází z české typografické tradice, ale jeho výraz je současný a civilní. Vyznačuje se vyšším kontrastem tahů, který mu dodává slavnostní charakter ve velkých velikostech, zatímco v malém stupni zůstává čitelné a vyrovnané. Navrhli jsme ho tak, aby důstojně doprovázelo jak Preambuli, tak i právní texty uvnitř Ústavy. Demokratičnost chápeme i jako přístup - proto plánujeme písmo uvolnit k volnému použití, aby mohlo dál sloužit ve veřejném prostoru.“*

Návrh také obsahuje kapesní verzi Ústavy, která by měla být dostupná školám, institucím i dalším zájemcům. Autoři si tím sami rozšířili zadání, aby napomohli šíření textu Ústavy mezi širokou veřejnost. *„Oba tyto návrhy přispějí k šíření textu ústavy a jejího povědomí nejen v českých zemích, ale i v zahraničí,”* dodala za porotu Iva Knobloch. *„Navrhli jsme i kapesní verzi Ústavy, protože věříme, že by měla být snadno dostupná každému - nejen při slavnostních příležitostech, ale i v běžném životě. Naším cílem je, aby Ústava nebyla jen formálním dokumentem, ale přirozenou součástí občanského povědomí. I tímto krokem chceme podpořit její symbolický i praktický význam ve společnosti,”* uzavřel Ondřej Báchor.

Soutěže se zúčastnilo celkem šest autorských týmů. Všechny návrhy má Kancelář Poslanecké sněmovny v plánu představit v roce 2026 v rámci speciální výstavy.

Slavnostní provedení Ústavy ČR bude využíváno například při slavnostních aktech, jakými jsou skládání slibu prezidenta republiky, k edukaci nebo výstavním účelům. Cílem vytvoření slavnostního provedení Ústavy ČR je podpořit váhu základního zákona státu, a tím identitu novodobého českého státu, vyznění hodnot jeho svobodné demokratické společnosti a povědomí a zájem o principy parlamentní demokracie. Dosud používané slavnostní provedení Ústavy ČR zrcadlí chvat, za nějž byla přijímána a následně ve své materiální podobě tvořena. Nedosahuje tak kvalit, které by si slavnostní provedení základního zákona státu zasloužilo. Soutěž tak dala prostor pro zcela nové výtvarné ztvárnění Ústavy.

FOTO: Archiv autorů - Filip Beránek

O autorech.pdf (Dokument PDF, 102 KB)

<https://www.psp.cz/zprava/21166>